

Ranný novověk

Jakub Rádl

1. února 2019

Obsah

1	Zámořské cesty	2
1.1	Důvody	2
1.2	Zprávy o orientálních zemích	2
1.3	Správa zámořského území	2
1.4	Cesty Portugalců	3
1.5	1474 – 1. koloniální válka	3
1.6	Cesty Španělů	3

1 Zámořské cesty

1.1 Důvody

Politické důvody

- Arabové
- cesty do orientu obsazeny **Osmanskými turky** (po 1453)
 - okrádali a zabíjeli obchodníky → nebezpečné těmito cestami cestovat

Ekonomické důvody a předpoklady

- potřeba silného financování – financováno bohatými **kupci**
- hledání **odbytišť** zboží vyráběného v Evropě
- hledání nových **zdrojů surovin** (v Čechách útlum těžby), nejen Ag a Au, ale i drahokamů, vzácného dřeva, koření

Technické a vědecké předpoklady

- začali se stavět lodě s hlubokým kýlem a kormidlem
 - **velký ponor** → stabilita a větší nosnost
- zdokonalení stěžňového systému (4 stěžně, 6 plachet)
- od 14. století používání **kompasů** (Flavio Giola)
- převzato od Arabů
 - astroláb – slouží ke stanovení zeměpisné polohy lodě
 - astronomické tabulky – pojmenování souhvězdí pro orientaci
- geografické znalosti – mapovali pobřeží
 - první glóbus sestaven Martinem Behenim (zmapovány pouze známé kontinenty)

1.2 Zprávy o orientálních zemích

- námořníci si vymýšleli zvláštní bytosti a poklady (řeky, kde se zlato a drahokamy dají nabírat do dlaní)

Marco Polo

- z Korčuly, uvězněn inkvizicí za vymyšlené zprávy o zámoří
- cestoval z Benátek do Číny
 - dostal se na dvůr Chána Kublaje (1271 – 1295), zapisoval pro něj cesty
 - zúčastnil se s ním výpravy na ostrov Zipangu (dnešní Japonsko)

1.3 Správa zámořského území

Portugalsko, Španělsko

- státní monopol, následně kolonie rozděleny

Anglie, Nizozemí, Francie

- polostátní obchodní společnosti
- vykořisťovaly kolonie

Cesty do orientu

- obeplutí Afriky
- cesta na Západ

1.4 Cesty Portugalců

- 1415 dobyta Ceuta

Princ Jindřich Mořeplavec

- třetí syn portugalského krále → král ho nechtěl pustit, aby měl dědice
- podporoval platby svými prostředky

Cesty podél Afriky

- hledali naleziště zlata
- dopluli na Kapverdské ostrovy

1444 – založení Společnosti pro obchod s koloniálním zbožím

- suroviny, otroci

1487 – cesta Bartolomea Diase

- doplul na jih Afriky k mysu Dobré naděje

1497 – Vasco da Gama

- navazoval na cesty Bartolomea Diase
- cca rok obeplouval Afriku a doplul od Indie

→ dovoz drahokamů, hedvábí, koření, dřeva, ...

1500 –

1.5 1474 – 1. koloniální válka

- Portugalsko chtělo ovládnout Katílii

→ první dělení světa

- spor musel řešit papež

1494 – dohoda v Tordesillas

- 200km na západ od Kapverdských ostrovů je poledník
- západ je portugalský, východ je španělský

1500

1.6 Cesty Španělů

- 1479 – ovládli Kanárské ostrovy
- 1479 – vznik Španělska

Kryštof Kolumbus

- portugalský král nechtěl cesty financovat
- rozhodl se jít do Španělska (musel tajně uprchnout)
- 3. 8. 1492 – Kolumbus vyplul

11./12. 10. 1492 – Kolumbus doplul na San Salvador

- na pobřeží viděli fluoreskující řasy
- obyvatelé nazváni Indiány
- získali koření

2. Kolumbova cesta – kolem ostrovů

3. Kolumbova cesta – k pobřeží Jižní Ameriky

4. Kolumbova cesta – pobřeží Panamské šíje

1506 – zemřel ve Valladolidu

- je pravděpodobně pohřben na San Salvadoru

1501 Amerigo Vespucci

- cestoval do jižní Ameriky
- popsal část pobřeží

1513 – Vasco Nunez De Balboa překročil Panamskou šíji

- přenesli loď
- objevili záliv Rica → potvrdili, že Amerika je kontinent

1519 – Fernao Magalhaes – plavba kolem světa

- portugalský mořeplavec
- financován Španěly
- vydali se na jihozápad s předpokladem, že obepluje Ameriku jako Afriku
- u ústí řeky ... se část výpravy vrátila zpět
- propluli Magalhaesovým průplavem (mezi Amerikou a ohňovou zemí)
- doplul do Filipín
- 1521 – zabít domorodci při vyjednávání, zbytek výpravy plul zpět
- 1522 – cesta kolem světa dokončena

→ potvrzena kulatost Země